

ते न युद्धान्निवर्तन्ते धर्मोपेता महाबलाः । श्रिया परमया युक्ता यतो धर्मस्ततो जयः । २८१५

तेनावध्या रणे पार्था जययुक्ताश्च पार्थिव । तव पुत्रा दुरात्मानः पापेष्वभिरताः सदा ।

निष्ठुरा हीनकर्माणस्तेन हीयन्ति संयुगे । सुबह्वनि नृशंसानि पुत्रैस्तव जनेश्वर ।

निहतानीह पाण्डूनां नीचैरिव यथा नरैः । सर्वे च तदनादृत्य पुत्राणां तव किल्बिषं ।

सापङ्गवास्तथैवासन् पाण्डवाः पाण्डुपूर्वज । न चैतान् बह्व मन्थन्ते पुत्रास्तव विशाम्यते ।

तस्य पापस्य सततं क्रियमाणस्य कर्मणः । सम्प्राप्तन्तु महद्द्वारं फलं किम्पाकसन्निभं । २८२०

तत्तद्बुद्धं महाराज सपुत्रः समुद्धज्जनः । नावबुध्यसि यद्राजन् वार्यमाणः सुद्धज्जनैः ।

विदुरेणाथ भीष्मेण द्रोणेन च महात्मना । तथा मया चाप्यसकृत् वार्यमाणो न बुध्यसे ।

वाक्यं हितञ्च पथ्यञ्च मन्दः पथ्यमिवौषधं । पुत्राणां मतमास्थाय जितान् पश्यसि पाण्डवान् ।

शृणु भूयो यथातत्त्वं यन्मां त्वमनुवृच्छसि । कारणं भरतेश्वर पाण्डवानां जयं प्रति ।

तत्तेऽहं कथयिष्यामि यथाश्रुतमरिन्दम । दुर्योधनेन संपृष्ट एतमर्थं पितामहः । २८२५

दृष्ट्वा भ्रातृन् रणे सर्वान् विजितान् सुमहारथान् । शोकसमूढहृदयो निशाकाले स्म कौरव ।

पितामहं महाप्राज्ञं विनयेनोपगम्य ह । यदब्रवीत् सुतस्ते च तन्मे शृणु जनेश्वर ।

॥ दुर्योधन उवाच ॥ द्रोणश्च त्वञ्च शल्यश्च कृपो द्रौणिस्तथैव च । कृतवर्मा च हार्दिक्यः काम्बोजश्च सुदर्शिणः ।

भूरिश्रवा विकर्णश्च भगदत्तश्च वीर्यवान् । महारथाः समाख्याताः कुलपुत्रास्तनुत्यजः ।

त्रयाणामपि लोकानां पर्याप्ता इति मे मतिः । पाण्डवानां समस्ताश्च न तिष्ठन्ति पराक्रमे । २८३०

तत्र मे संशयो जातस्तन्ममाच्छ पृच्छतः । यं समाश्रित्य कौन्तेया जयन्थस्मान् पदे पदे ।

॥ भीष्म उवाच ॥ शृणु राजन् वचो मह्यं यत्त्वं वक्ष्यामि कौरव । बह्वंशश्च मयोक्तोऽसि न च मे तत्त्वया कृतं ।

क्रियतां पाण्डवैः सार्द्धं शमो भरतसत्तम । एतत् क्षममहं मन्ये पृथिव्यास्तव वा विभो ।

भुङ्क्ष्वेमां पृथिवीं राजन् भ्रातृभिः सहितः सुखी । सुहृदस्तर्पयन् सर्वान् नन्दयंश्चापि बान्धवान् ।

न च मे क्रोशतस्तात श्रुतवानसि वै पुरा । तदिदं समनुप्राप्तं यत् पाण्डून्वमन्यसे । २८३५

यश्च हेतुरबध्यते तेषामक्लिष्टकर्मणां । तं शृणुष्व महाराज मत्तः कथयतः प्रभो ।

नास्ति लोकेषु तद्भूतं भविता नो भविष्यति । यो जयेत् पाण्डवान् सर्वान् पालितान् शार्ङ्गधन्वना ।

यत्तु मे कथितं तात मुनिभिर्भावितात्मभिः । पुराणगीतं धर्मज्ञ तच्छृणुष्व यथातथं ।

पुरा किल सुराः सर्वे ऋषयश्च समागताः । पितामहमुपासेदुः पर्वते गन्धमादने ।

तेषां मध्ये सुखासीनः प्रजापतिरपश्यत । विमानं प्रज्वलत्भासा स्थितं प्रवरसम्बरे । २८४०

ध्यानेनावेद्य तद्ब्रह्मा कृत्वा च नियतोऽञ्जलिं । नमस्कृत्य दृष्ट्वात्मा पुरुषं परमेश्वरं ।

ऋषयस्त्वय देवाश्च दृष्ट्वाकाशे समुत्थितं । स्थिताः प्राञ्जलयः सर्वे पश्यन्तो महदद्भुतं ।

यथावच्च तमभ्यर्च्य ब्रह्मा ब्रह्मविदां वरः । जगाद जगतः स्रष्टा परं परमधर्मवित् ।

विश्वावसुर्विश्वमूर्तिर्विश्वेशो विश्वक्सेनो विश्वकर्मा वशी च । विश्वेश्वरो वासुदेवोऽसि तस्माद्योगात्मानं दैवतं त्वामुपैमि ।